

PAKIET INFORMACYJNY DLA KLIENTA

Niniejszy dokument udostępniany jest klientom MOUNT Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. („TFI”) przed zawarciem umowy o zarządzanie portfelem, w skład którego wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych („Umowa”).

1. Informacje ogólne

Poniższe informacje dotyczą TFI oraz usługi zarządzania portfelem, w skład którego wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych („Usługa”), których przekazanie klientowi jest wymagane zgodnie z art. 47 Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 roku uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy (Dz. U. L 87 z 31.3.2017 z późn. zm.) („Rozporządzenie 2017/565”).

1) nazwa (firma), adres, dane teleadresowe TFI:

<u>firma:</u>	Mount Towarzystwo Fundusz Inwestycyjnych S.A.
<u>adres:</u>	ul. Żelazna 51/53, 00-841 Warszawa
<u>telefon:</u>	+48 22 395 83 80
<u>e-mail:</u>	biuro@mounttfi.pl
<u>strona internetowa:</u>	https://mounttfi.pl

2) wskazanie języków, w których klient może kontaktować się z TFI i otrzymywać od TFI dokumenty i inne informacje

Językiem kontaktu z TFI, a także sporządzania dokumentów i przekazywania informacji, jest język polski, chyba że Umowa przewiduje inaczej.

3) metody komunikacji, z których korzystać należy w kontaktach TFI z klientem

Poniższe metody komunikacji z TFI obowiązują, o ile Umowa lub przyjęty w TFI regulamin świadczenia Usługi („Regulamin”) nie stanowi inaczej:

- 1) osobiście w siedzibie TFI: ul. Żelazna 51/53, 00-841 Warszawa
- 2) listownie na adres siedziby TFI: ul. Żelazna 51/53, 00-841 Warszawa
- 3) telefonicznie pod numerem: +48 22 395 83 80
- 4) pocztą e-mail na adres TFI: biuro@mounttfi.pl

Szczegóły dotyczące sposobu komunikacji klienta z TFI są określone w Umowie lub Regulaminie, które klient otrzymuje przed podpisaniem Umowy.

4) oświadczenie potwierdzające, że TFI posiada zezwolenie oraz nazwę i adres właściwego organu, który wydał takie zezwolenie

TFI oświadcza, że posiada zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 28 kwietnia 2025 r. na zarządzanie portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych (sygn. decyzji: DFF.4020.1.23.2024.MC).

5) charakter, częstotliwość i terminy sprawozdań z wykonania Usługi, którą TFI ma świadczyć na rzecz klienta

Co do zasady TFI przekazuje klientowi:

- 1) okresowe sprawozdanie z czynności wykonanych w jego imieniu w ramach świadczenia Usługi – nie rzadziej niż raz na trzy miesiące, a w przypadku wskazanym w pkt 2 co najmniej raz na 12 miesięcy;
- 2) najważniejsze informacje dotyczące transakcji z chwilą zawarcia takiej transakcji (nie później niż pierwszego dnia roboczego po jej zawarciu lub - jeżeli TFI otrzymuje potwierdzenie od osoby trzeciej - nie później niż pierwszego dnia roboczego po odbiorze potwierdzenia od tej osoby trzeciej) – gdy klient życzy sobie być informowany o każdej zawartej transakcji z osobna.

Ogólne informacje o charakterze, częstotliwości i terminach sporządzania i przekazywania sprawozdań z wykonania Usługi, którą TFI będzie świadczyć na rzecz klienta zawarte są w Regulaminie.

Szczegółowe zasady przekazywania klientowi sprawozdań z wykonania Usługi określać będzie Umowa.

6) ogólny opis polityki przeciwdziałania konfliktom interesów

TFI przeciwdziała powstawaniu konfliktów interesów w świadczeniu Usług dla klientów poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych oraz regulacji wewnętrznych TFI. TFI dokłada należytej staranności, aby w przypadku powstania takiego konfliktu interesów nie doszło do naruszenia interesów klienta.

W sytuacji istnienia konfliktu interesów przed zawarciem przez TFI Umowy z klientem lub powstania konfliktu interesów w trakcie jej obowiązywania, o ile wewnętrzne regulacje TFI nie zapewniałyby, że w tym przypadku nie dojdzie do naruszenia interesu klienta, Umowa może zostać zawarta, lub jej wykonywanie kontynuowane, wyłącznie pod warunkiem potwierdzenia przez klienta otrzymania od TFI informacji o istnieniu lub powstaniu konfliktów interesu i potwierdzeniu przez klienta woli zawarcia lub kontynuacji Umowy.

7) metody oraz częstotliwość wycen instrumentów finansowych znajdujących się w portfelu klienta

Metody oraz częstotliwość wycen instrumentów finansowych znajdujących się w portfelu klienta zawarte są w Regulaminie.

Do wyceny TFI stosuje zasady określone w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych (wraz z aktami zmieniającymi lub zastępującymi niniejszy akt).

8) szczegóły dotyczące uznaniowego przekazywania w zarządzanie wszystkich lub części instrumentów finansowych lub funduszy znajdujących się w portfelu klienta

Nie ma zastosowania bowiem TFI nie przekazuje zarządzania częścią lub całością portfela podmiotom zewnętrznym.

9) wskazanie wartości referencyjnych, do których porównywane będą wyniki portfela klienta

TFI ustala z klientem referencyjne wskaźniki finansowe (tzw. benchmarki) do oceny wyników zarządzania portfelem. Uwzględniają one cele inwestycyjne klienta i rodzaje instrumentów finansowych w portfelu. Benchmarki stanowią część Strategii Inwestycyjnej, która załączana jest do Umowy. Zmiana benchmarku wymaga zgody klienta i zmiany Umowy. Jeśli indywidualna Strategia Inwestycyjna uniemożliwia ustalenie wskaźników finansowych, w Umowie określa się inny sposób oceny efektywności Usługi.

10) rodzaje instrumentów finansowych, które może obejmować portfel klienta oraz rodzaje transakcji, które mogą być przeprowadzane z wykorzystaniem takich instrumentów, w tym wszelkie limity

TFI nie stosuje modelowych Strategii Inwestycyjnych, przez co rodzaje instrumentów finansowych, które może obejmować portfel klienta oraz rodzaje transakcji, które mogą być przeprowadzane z wykorzystaniem takich instrumentów, w tym wszelkie limity, określone są indywidualnej Strategii Inwestycyjnej stanowiącej załącznik do Umowy.

11) cele zarządzania, poziom ryzyka związany z uznaniowym charakterem decyzji personelu kierowniczego oraz wszelkie konkretne ograniczenia swobody podejmowania takich decyzji

TFI nie stosuje modelowych Strategii Inwestycyjnych, przez co cele zarządzania, poziom ryzyka związany z uznaniowym charakterem decyzji personelu kierowniczego oraz wszelkie konkretne ograniczenia swobody podejmowania takich decyzji, określone są indywidualnej Strategii Inwestycyjnej stanowiącej załącznik do Umowy.

2. Ogólny opis charakteru i ryzyka instrumentów finansowych

Poniższe informacje dotyczą wybranych instrumentów finansowych oraz ryzyk związanych z inwestowaniem w określone instrumenty finansowe, zgodnie z wymogiem określonym w art. 48 Rozporządzenia 2017/565. Poniższy opis może nie zawierać określenia wszystkich potencjalnych ryzyk, ze względu na ich otwarty katalog.

TFI podkreśla, że z każdą inwestycją wiąże się ryzyko poniesienia straty. Stopień ryzyka jest uzależniony od klasy aktywów będących przedmiotem inwestycji oraz rodzaju instrumentu finansowego. Przed podjęciem decyzji inwestycyjnej mającej za przedmiot instrument finansowy, poza określeniem poziomu potencjalnego zysku, należy określić także czynniki ryzyka, które mogą zaistnieć w odniesieniu do danej inwestycji. Inwestowanie w instrumenty finansowe oznacza możliwość utraty części lub całości zainwestowanych środków. Historyczne wyniki inwestycji mających za przedmiot dany instrument finansowy, nie gwarantują osiągnięcia podobnych wyników w przyszłości.

Przekazywanie informacji objętych niniejszym dokumentem nie stanowi usługi doradztwa inwestycyjnego w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi.

1) akcje

Charakterystyka

Akcja jest udziałowym papierem wartościowym tj. odzwierciedla udział w kapitale zakładowym emitenta. Akcje przyznają jej właścicielowi (akcjonariuszowi) określone uprawnienia korporacyjne. Akcje emituje się na czas nieokreślony, stąd prawa inkorporowane w akcjach nie mają co do zasady czasowego ograniczenia i istnieją tak długo jak istnieje ich emitent. Prawa te dzielą się na:

- 1) majątkowe – prawo do dywidendy, prawo poboru akcji nowych emisji, prawo do majątku spółki w momencie jej rozwiązania lub likwidacji;
- 2) niemajątkowe – prawo do udziału w walnych zgromadzeniach, prawo do informacji, prawo do głosu i inne przewidziane statutem spółki.

Ryzyko

Ryzyka inwestowania w akcje związane są przede wszystkim z sytuacją finansową spółki będącej emitentem akcji, branżą lub sektorem, w którym spółka prowadzi działalność gospodarczą oraz sposobem prowadzenia tej działalności. Dodatkowy wpływ na ryzyko inwestycji mają także otoczenie gospodarcze i sytuacja geopolityczna, w której spółka funkcjonuje oraz możliwość zaistnienia innych, nieprzewidzianych zdarzeń wpływających na jej kondycję finansową.

Poniżej przedstawiono wybrane (zdaniem TFI najistotniejsze) czynniki ryzyka wpływającej na inwestycję w akcje):

- ryzyko kursowe – nieprzewidywalność kierunku zmian notowań akcji w przyszłości implikuje możliwość poniesienia straty części lub całości zainwestowanego kapitału;
- ryzyko zmienności – notowania akcji cechują się znacznymi wahaniami, co generuje istotną zmienność wartości rynkowej aktywów inwestora;
- ryzyko płynności – polega na ograniczonej możliwości zawarcia transakcji kupna lub sprzedaży instrumentu finansowego bez wywierania istotnego wpływu na jego cenę rynkową;
- ryzyko makroekonomiczne – odnosi się do wpływu czynników makroekonomicznych, takich jak dynamika PKB, poziom inflacji i bezrobocia, saldo finansów publicznych, zadłużenie publiczne, kursy walutowe, polityka monetarna oraz poziom bezpośrednich inwestycji zagranicznych, na kondycję gospodarki oraz kształtowanie się notowań akcji. Wysoki stopień integracji gospodarki krajowej z rynkami światowymi sprawia, że skutki zmian coraz częściej zależą od wydarzeń w innych gospodarkach, zwłaszcza w kontekście przepływów kapitałowych i sytuacji na globalnych rynkach finansowych, co przekłada się m.in. na dostępność i koszt kapitału dla przedsiębiorstw;
- ryzyko branżowe – wynika z intensyfikacji konkurencji, spadku popytu na produkty bądź usługi oferowane przez podmioty funkcjonujące w danej branży, jak również z przemian technologicznych;
- ryzyko zmiany otoczenia regulacyjnego i podatkowego – związane z możliwością modyfikacji przepisów dotyczących obrotu instrumentami finansowymi, działalności emitentów, prowadzenia działalności gospodarczej oraz regulacji podatkowych, co może negatywnie wpływać na warunki rynkowe oraz rentowność inwestycji;
- ryzyko specyficzne emitenta – dotyczy działalności operacyjnej i finansowej danej spółki, która oddziałuje na poziom wyceny jej akcji oraz zmienność notowań. Źródłami tego ryzyka są m.in. jakość zarządzania, sytuacja finansowa, potencjalna upadłość. Nieprawidłowe zarządzanie może prowadzić do spadku wartości emitowanych instrumentów finansowych. Dodatkowo, negatywne

skutki mogą wynikać z incydentów wewnętrznych (błędy operacyjne, awarie techniczne, wadliwe systemy) lub zewnętrznych, skutkujących pogorszeniem wyników finansowych i spadkiem wartości rynkowej akcji. Ryzyko finansowe emitenta wynika z poziomu zadłużenia – nadmierny udział kapitału obcego może utrudnić regulowanie zobowiązań przez spółkę, co negatywnie wpływa na wycenę rynkową jej akcji;

- ryzyko zawieszenia bądź wykluczenia akcji z obrotu – potencjalna możliwość czasowego zawieszenia notowań bądź trwałego wycofania akcji z rynku regulowanego może istotnie pogorszyć ich wycenę rynkową;
- ryzyko przymusowego wykupu – polega na obowiązku zbycia akcji w wyniku ogłoszenia wezwania do sprzedaży;
- ryzyko walutowe – w przypadku inwestycji w akcje notowane na rynkach zagranicznych dodatkowym źródłem niepewności jest kształtowanie się kursów walutowych, co wpływa na efektywność inwestycyjną.

Przy nabywaniu akcji w ramach ofert publicznych, tak pierwotnych jak i wtórnych pojawiają się dodatkowe czynniki ryzyka:

- ryzyko niepowodzenia emisji lub oferty publicznej;
- ryzyko zawieszenia bądź anulowania oferty przez emitenta lub inne podmioty dystrybuujące instrumenty finansowe;
- ryzyko opóźnienia wprowadzenia instrumentu finansowego do obrotu giełdowego;
- ryzyko niedopuszczenia do obrotu – związane z odmową dopuszczenia do obrotu na skutek niespełnienia wymogów regulacyjnych;
- ryzyko redukcji przydziału instrumentów finansowych – przydział może być uzależniony od kolejności zapisów lub poziomu popytu, przez co inwestor może otrzymać mniejszą liczbę instrumentów niż zgłoszona lub nie otrzymać ich w ogóle;
- ryzyko ograniczonej płynności – niska płynność obrotu na rynku wtórnym może utrudnić szybkie wycofanie się z inwestycji lub prowadzić do niekorzystnych zmian cen przy próbie szybkiej sprzedaży;
- ryzyko braku płynności do czasu wprowadzenia instrumentu finansowego do obrotu wtórnego;
- ryzyko naruszenia przepisów prawa w procesie oferty publicznej – w razie naruszenia przepisów przez emitenta, sprzedającego lub inne podmioty zaangażowane w ofertę, organ nadzoru może wstrzymać, zawiesić lub zakazać przeprowadzenia oferty publicznej, co może negatywnie wpłynąć na jej powodzenie;
- ryzyko związane z umowami gwarantującymi ofertę – instytucje gwarantujące lub stabilizujące notowania przy emisji pierwotnej mogą dokonywać transakcji na rynku wtórnym pod określonymi warunkami;
- ryzyko umów typu „lock-up” – zobowiązania głównych akcjonariuszy do nieodsprzedażania akcji w określonym terminie po ofercie publicznej mogą skutkować zwiększoną podażą po wygaśnięciu tego okresu;
- ryzyko braku stabilizacji kursu – nieobecność podmiotu stabilizującego kursy w początkowej fazie notowań może sprzyjać gwałtownym spadkom cen w sytuacji przewagi podaży nad popytem.

2) obligacje

Charakterystyka

Obligacja jest dłużnym papierem wartościowym emitowanym w serii, w którym emitent stwierdza, że jest dłużnikiem właściciela obligacji (obligatariusza) i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego

świadczenia. Przez papiery wartościowe emitowane w serii rozumie się papiery wartościowe reprezentujące prawa majątkowe podzielone na określoną liczbę równych jednostek.

Obligacje mogą być przedmiotem obrotu na rynku publicznym lub niepublicznym.

Obligacje mogą być emitowane przez:

- 1) Skarb Państwa (obligacje skarbowe),
- 2) jednostki samorządu terytorialnego, jednostki władz regionalnych lub lokalnych innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej (obligacje komunalne),
- 3) instytucje finansowe, których członkiem jest Rzeczpospolita Polska lub Narodowy Bank Polski, lub przynajmniej jedno z państw należących do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) lub bank centralny takiego państwa, lub instytucje, z którymi Rzeczpospolita Polska zawarła umowy regulujące działalność takich instytucji na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i zawierające stosowne postanowienia dotyczące emisji obligacji,
- 4) inne podmioty prowadzące działalność gospodarczą (obligacje komercyjne).

Obligacje dzielimy także ze względu na:

- 1) stosowanie oprocentowania od zaciągniętego długu (obligacje kuponowe),
- 2) udzielonego przez emitenta dyskonta, czyli różnicą pomiędzy ceną zakupu a ceną nominalną obligacji, która to różnica stanowi zysk dla obligatariusza (obligacje zerokuponowe),
- 3) udzielenie ochrony inwestycji obligatariuszy, poprzez ustanowienie zabezpieczenia na określonych aktywach np. w formie hipoteki na nieruchomościach, zastawu na innych instrumentach finansowych, ruchomościach czy w formie udzielonych emitentowi obligacji poręczeń (obligacje zabezpieczone),
- 4) brak zabezpieczeń wierzytelności z tytułu świadczeń z obligacji (obligacje niezabezpieczone).

Za zobowiązania wynikające z obligacji emitenci odpowiadają całym swoim majątkiem. W warunkach emisji emitent może jednakże ograniczyć swoją odpowiedzialność jedynie do kwoty przychodów lub wartości majątku przedsiębiorstwa. Obligacje komunalne lub komercyjne mogą wiązać się również z różnego rodzaju świadczeniami niepieniężnymi (np. obligacje zamienne). Możliwe jest również różnicowanie kolejności zaspokajania roszczeń pomiędzy poszczególnymi rodzajami obligacji.

Obligacje co do zasady nie są instrumentami finansowymi zawierającymi w sobie mechanizm dźwigni finansowej. Z taką sytuacją możemy mieć jednak do czynienia w przypadku nabywania obligacji ze środków pochodzących z pożyczki lub kredytu. W takiej sytuacji strata może przekroczyć zainwestowane środki własne. Powstają bowiem dodatkowe zobowiązania finansowe z tytułu takiej pożyczki czy kredytu (w formie zwrotu kapitału i odsetek od niego).

Ryzyko

Ryzyko inwestowania w obligacje jest związane z ewentualną niewypłacalnością emitenta, zmianami kursu obligacji oraz przy obligacjach o zmiennej stopie procentowej – wiąże się ze zmianami wysokości stóp procentowych, a także ryzykiem płynności.

TFI w szczególności zwraca uwagę na konieczność uwzględnienia ryzyka kredytowego, czyli ryzyka niewywiązania się emitenta obligacji z zobowiązań określonych w warunkach emisji. Emitent, jako dłużnik posiadacz obligacji, może nie zwrócić w całości lub w części wartości nominalnej obligacji wraz z należnymi odsetkami lub innymi świadczeniami z obligacji (jeśli występują) lub nie zrobi tego w terminach określonych w warunkach emisji obligacji. Stopień tego ryzyka zależy od wiarygodności emitenta. Wysoko oceniane są papiery dłużne Skarbu Państwa, najniżej zaś papiery dłużne przedsiębiorstw o wysokim stopniu ryzyka finansowego. Wiarygodność emitenta mogą także określać ratingi nadawane im przez

agencje ratingowe lub inne instytucje. Jednakże nie każdy emitent może mieć nadany rating. Wówczas ocena ryzyka emitenta będzie dodatkowo utrudniona.

Zmienność cen obligacji jest ograniczona i uzależniona od rodzaju obligacji, emitenta oraz faktu notowania obligacji w obrocie publicznym. W przypadku obligacji notowanych zmiana stóp procentowych ma bezpośredni wpływ na rentowność obligacji do wykupu a tym samym bezpośredni wpływ na cenę obligacji na rynku, na którym jest notowana. Generalnie wzrost stóp procentowych oznacza wzrost rentowności takich obligacji oraz spadek ceny obligacji na rynku liczonej procentem wartości nominalnej, a spadek stóp procentowych oznacza spadek rentowności obligacji oraz wzrost ceny obligacji. W przypadku spadku ceny obligacji poniżej ceny zakupu w przypadku ich sprzedaży, Klient ponosi stratę na inwestycji. Cena notowanych obligacji zerokuponowych i o stałym oprocentowaniu jest generalnie bardziej wrażliwa na zmiany stóp procentowych niż cena obligacji o zmiennym oprocentowaniu. Dla obligacji o zmiennym oprocentowaniu wzrost stóp procentowych oznacza wzrost kuponu płaconego przez emitenta obligacji. W mniejszym stopniu wpływa to na spadek rynkowej ceny obligacji o zmiennym oprocentowaniu.

3) prawa do akcji

Charakterystyka

Prawa do akcji stanowią szczególną kategorię instrumentów finansowych, które przyznają inwestorom uprawnienie do objęcia akcji nowej emisji spółki publicznej. Powstają one w momencie przydziału akcji w ramach nowej emisji i pozostają ważne do chwili rejestracji tych akcji w krajowym depozycie papierów wartościowych albo do momentu, w którym sąd rejestrowy prawomocnie odmówi wpisu podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru przedsiębiorców.

W praktyce prawa do akcji funkcjonują jako forma pomostowa – umożliwiają inwestorom obrót na rynku wtórnym jeszcze przed formalnym zarejestrowaniem nowych akcji. Dzięki temu osoby, które objęły akcje w ofercie publicznej, nie muszą czekać na wszystkie formalności rejestracyjne, aby móc nimi swobodnie handlować na giełdzie.

Ryzyko

Inwestowanie w prawa do akcji wiąże się z szeregiem ryzyk, zbliżonych do tych, które dotyczą samych akcji. Do najważniejszych należą:

- ryzyko kursowe – związane ze zmianami wartości rynkowej prawa do akcji;
- ryzyko dużej zmienności – ceny praw do akcji potrafią istotnie wahać się w krótkich okresach;
- ryzyko płynności – w przypadku niskiego zainteresowania mogą pojawić się trudności ze sprzedażą instrumentu po oczekiwanej cenie;
- ryzyko makroekonomiczne – wynikające z ogólnej sytuacji gospodarczej wpływającej na wycenę spółki i jej instrumentów finansowych;
- ryzyko branżowe – specyficzne dla sektora, w którym działa emitent;
- ryzyko związane ze zmianami przepisów prawnych i podatkowych – mogące wpływać na opłacalność inwestycji;
- ryzyko specyficzne dla emitenta – dotyczące kondycji finansowej, strategii rozwoju czy zarządzania spółką;
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z rynku – uniemożliwiające swobodny obrót;
- ryzyko walutowe – w przypadku inwestycji powiązanych z inną walutą niż PLN;

Dodatkowo, z prawami do akcji nierozzerwalnie wiąże się ryzyko niedojścia emisji akcji do skutku. Może ono wynikać m.in. z niezłożenia przez emitenta wniosku o rejestrację podwyższenia kapitału zakładowego w ustawowym terminie lub prawomocnej odmowy przez sąd rejestrowy. W takim przypadku inwestor ponosi

ryzyko, że prawa do akcji utracą swoją wartość, a proces inwestycyjny nie zostanie zwieńczony objęciem nowych akcji.

Z tych powodów inwestowanie w prawa do akcji wymaga od osób inwestujących szczególnej uwagi i znajomości zarówno sytuacji emitenta, jak i otoczenia rynkowego oraz prawnego.

4) prawa poboru

Charakterystyka

Prawo poboru stanowi uprzywilejowane uprawnienie przysługujące dotychczasowym akcjonariuszom spółki akcyjnej, pozwalające im na objęcie nowych akcji emitowanych w ramach podwyższenia kapitału zakładowego, w proporcji odpowiadającej dotychczasowemu udziałowi w kapitale. Dzięki temu mechanizmowi akcjonariusze mogą chronić swoje prawa korporacyjne oraz nie dopuścić do rozwodnienia udziałów i osłabienia pozycji właścicielskiej w strukturze akcjonariatu.

Prawa poboru są instrumentami finansowymi, którymi można obracać na rynku wtórnym, co oznacza, że posiadają charakter zbywalny. Oferują one inwestorom możliwość spieniężenia tego uprawnienia poprzez sprzedaż praw poboru innym uczestnikom rynku przed upływem wyznaczonego terminu ich realizacji. Cena rynkowa praw poboru odzwierciedla potencjalną różnicę pomiędzy kursem rynkowym akcji a ceną emisyjną nowych walorów, wycenę perspektyw spółki oraz poziom popytu na akcje nowej emisji.

Ryzyko

Ryzyka inwestycyjne dotyczące praw poboru obejmują:

- ryzyko kursowe – zmienność ceny rynkowej akcji bazowych wpływa na wycenę praw poboru.
- ryzyko płynności – ograniczona płynność praw poboru na rynku może utrudniać ich sprzedaż po satysfakcjonującej cenie.
- ryzyko niedojścia emisji do skutku – może wynikać z niezatwierdzenia podwyższenia kapitału zakładowego przez sąd rejestrowy lub z innych przesłanek prawnych.
- ryzyko wygaśnięcia praw poboru – niewykorzystanie uprawnienia w określonym terminie skutkuje jego utratą bez możliwości rekompensaty.
- ryzyko ustalenia ceny emisyjnej – jeżeli cena emisyjna nowych akcji zostaje ustalona po dniu przyznania praw poboru, inwestor nie ma pełnej informacji co do wartości ekonomicznej posiadanego instrumentu.
- ryzyko zmiany wartości nominalnej akcji – ewentualne zmiany wartości nominalnej akcji mogą wpływać na wycenę praw poboru i oczekiwane korzyści inwestora.

Prawa poboru pełnią istotną funkcję w procesie pozyskiwania kapitału przez spółki, umożliwiając dotychczasowym akcjonariuszom zachowanie proporcjonalnego udziału w kapitale zakładowym oraz ochronę przed niepożądanymi zmianami w strukturze własnościowej. W praktyce ich wycena oraz płynność rynkowa zależy od szeregu czynników makroekonomicznych, branżowych i spółkowych, co wymaga od inwestorów szczegółowej analizy zarówno warunków emisji, jak i bieżącej sytuacji finansowej emitenta.

5) warranty

Charakterystyka

Warranty to instrumenty finansowe, które przyznają inwestorowi prawo – lecz nie obowiązek – nabycia lub zbycia określonej liczby instrumentów bazowych, najczęściej akcji, po z góry ustalonej cenie (tzw. cenie wykonania) w wyznaczonym terminie lub przed jego upływem. Instrument bazowy może obejmować nie tylko akcje, ale także obligacje, waluty, indeksy giełdowe czy stopy procentowe, co czyni warranty narzędziem o szerokim zastosowaniu na rynkach kapitałowych.

Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje warrantów:

- 1) warrant subskrypcyjne – emitowane przez spółki akcyjne i uprawniają do objęcia nowych akcji emitowanych przez tę spółkę w ramach określonego programu emisji. Stanowią zatem narzędzie pozyskiwania kapitału przez przedsiębiorstwa, a jednocześnie dają inwestorom szansę uczestnictwa w przyszłych emisjach po korzystnych warunkach cenowych. W przeciwieństwie do praw poboru, które zastrzeżone są pierwotnie dla dotychczasowych akcjonariuszy, warrant subskrypcyjne mogą być nabywane przez szerokie grono inwestorów, co zwiększa płynność tego instrumentu na rynku wtórnym
- 2) warrant opcyjnie – emitowane zwykle przez instytucje finansowe, takie jak banki inwestycyjne, i dają prawo do nabycia lub sprzedaży istniejących już na rynku akcji innych spółek. Instrumenty te umożliwiają inwestorom spekulację na zmianach cen instrumentów bazowych bez konieczności ich fizycznego nabywania. Cena warrantu, czyli jego wartość rynkowa, zależy od wielu czynników, w tym ceny bieżącej instrumentu bazowego, ceny wykonania, czasu pozostającego do wygaśnięcia warrantu oraz zmienności cen na rynku.

Ryzyko

Inwestowanie w warrant wiąże się z ryzykami charakterystycznymi dla instrumentów pochodnych, zwłaszcza opcji.

Do najważniejszych należą:

- ryzyko rynkowe – polegające na niekorzystnych zmianach ceny instrumentu bazowego,
- ryzyko płynności – ograniczona możliwość sprzedaży warrantu przed terminem wygaśnięcia, a także
- ryzyko wygaśnięcia – niewykorzystany warrant traci całkowicie swoją wartość.

Ze względu na dźwignię finansową, która charakteryzuje ten instrument, nawet niewielkie zmiany ceny instrumentu bazowego mogą prowadzić do znaczących zysków lub strat dla posiadacza warrantu.

Podsumowując, warrant jest zaawansowanym instrumentem rynku kapitałowego, które mogą być wykorzystywane zarówno do pozyskiwania kapitału przez spółki, jak i do dywersyfikacji strategii inwestycyjnych przez inwestorów indywidualnych i instytucjonalnych. Wymagają jednak znajomości mechanizmów ich działania oraz świadomego podejścia do zarządzania ryzykiem.

6) jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne i tytuły uczestnictwa

Jednostka uczestnictwa

Instrumenty finansowe będące tytułem prawnym do uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym otwartym (FIO) lub specjalistycznym funduszu inwestycyjnym otwartym (SFIO). Fundusze inwestycyjne otwarte lub specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte mogą zbywać nieograniczoną liczbę jednostek uczestnictwa i są zobowiązane do ich odkupienia na każde żądanie inwestora. Wartość jednostki uczestnictwa zależy od wartości wszystkich instrumentów finansowych znajdujących się w portfelu inwestycyjnym funduszu, ustalonej przez fundusz w drodze wyceny dokonywanej zazwyczaj każdego dnia roboczego. Jednostki mają zdematerializowaną postać, są zapisem w rejestrze uczestników funduszu. Jednostki nie podlegają obrotowi na rynku wtórnym, mogą być jednak umarzane na żądanie właściciela przez fundusz, co wiąże się z wypłatą właścicielowi kwoty stanowiącej wartość umorzonych jednostek na dany dzień. Ryzyko związane z inwestycją w jednostki uczestnictwa zależy w dużej mierze od polityki i strategii inwestycyjnej przyjętej przez fundusz inwestycyjny.

Certyfikaty inwestycyjne

Papiery wartościowe emitowane przez fundusze inwestycyjne zamknięte, odzwierciedlające udział nabywcy certyfikatu inwestycyjnego w masie majątkowej danego funduszu inwestycyjnego. Celem funduszy inwestycyjnych jest jak najkorzystniejsze inwestowanie środków wpłaconych przez uczestników

funduszu lub dążenie do odzwierciedlenia zachowań (wyników, ruchów cen) instrumentów bazowych, którymi mogą być: akcje, indeksy, papiery dłużne, stopy procentowe, waluty, surowce, ETF lub inne certyfikaty. Certyfikaty inwestycyjne mogą odzwierciedlać zachowanie wyżej wymienionych instrumentów bazowych w sposób 1:1 lub posiadać wbudowany mechanizm dźwigni finansowej. Emitent cyklicznie dokonuje wyceny certyfikatów opartej na wycenie majątku wchodzącego w skład funduszu. W przypadku, gdy certyfikaty inwestycyjne są wprowadzone do obrotu na rynku regulowanym podlegają dodatkowo codziennej wycenie rynkowej. Certyfikaty inwestycyjne podlegają wykupowi przez fundusz inwestycyjny lub w przypadku, gdy są przedmiotem obrotu na rynku regulowanym, ich właściciel może dokonać ich zbycia.

Tytuł uczestnictwa jest instrumentem finansowym – tytułem uczestnictwa w instytucji wspólnego inwestowania, emitowanym przez fundusz zagraniczny. Stanowi tytuł prawny, na podstawie którego inwestor partycypuje we wspólnej masie majątkowej funduszu zagranicznego. Z uwagi na fakt, że fundusz zagraniczny może mieć różne formy (funduszem zagranicznym może być fundusz inwestycyjny typu otwartego lub spółka inwestycyjna), tytuły uczestnictwa mogą być różnie nazywane (jednostkami uczestnictwa lub akcjami).

Podział funduszy inwestycyjnych na rodzaje

Pierwszym podziałem funduszy inwestycyjnych jest podział według kryterium uczestnictwa:

- fundusze otwarte: są to fundusze, które mają otwarte zapisy, co oznacza, że inwestorzy mogą wpłacać i wypłacać swoje kapitały w dowolnym momencie. W przypadku tych funduszy wszystkie wpłaty i wypłaty są pokrywane przez aktywa funduszu;
- specjalne/specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte to rodzaj funduszy inwestycyjnych, które różnią się od funduszy otwartych tym, kto może być uczestnikiem funduszu. W tym przypadku możliwość uczestnictwa ściśle określa statut;
- fundusze zamknięte: są to fundusze, które nie mają otwartych zapisów. Oznacza to, że inwestorzy nie mogą wpłacać ani wypłacać swoich środków w dowolnym momencie. Fundusze zamknięte oferują zwykle niższe koszty obsługi niż fundusze otwarte.

Możemy również dzielić fundusze inwestycyjne uwzględniając rodzaj na instrumentów finansowych znajdujących się w portfelu oraz prowadzoną politykę inwestycyjną. Główne kategorie to:

- 1) fundusze dłużne krótkoterminowe,
- 2) fundusze dłużne:
 - a) papierów skarbowych,
 - b) papierów korporacyjnych (przedsiębiorstw),
- 3) fundusze mieszane (hybrydowe):
 - a) z ochroną kapitału,
 - b) stabilnego wzrostu,
 - c) zrównoważone,
 - d) aktywnej alokacji,
- 4) fundusze absolutnej stopy zwrotu,
- 5) fundusze akcji.

Ad. 1) Fundusze dłużne krótkoterminowe należą do funduszy o niskim poziomie ryzyka inwestycyjnego, jednak należy pamiętać, że nie wyklucza to całkowicie ryzyka spadku wartości jednostki uczestnictwa. Fundusze te inwestują w krótkoterminowe instrumenty dłużne (m.in. bony skarbowe i pieniężne, bankowe papiery wartościowe) i są przede wszystkim przeznaczone dla osób cechujących się dużą awersją do ryzyka

inwestycyjnego. Mogą przynieść niewielki, lecz systematyczny dochód przy stosunkowo niskim poziomie ryzyka.

Ad. 2) Fundusze dłużne nazywane także obligacyjnymi, lokują zebrane od inwestorów środki pieniężne głównie w dłużne papiery wartościowe (np. obligacje skarbowe, obligacje komunalne, obligacje przedsiębiorstw). W przeciwieństwie do funduszy dłużnych krótkoterminowych inwestują przede wszystkim w papiery wartościowe o dłuższym niż 12 miesięcy terminie zapadalności. Inwestując w fundusze dłużne należy pamiętać o różnicy pomiędzy obligacjami skarbowymi, charakteryzującymi się większą stabilnością (mniejszym ryzykiem), a obligacjami korporacyjnymi, które są bardziej podatne na zmienność rynku (większe ryzyko). Tym samym obligacje korporacyjne dają szansę na większe zyski niż obligacje skarbowe. Wyróżnić można również tzw. fundusze dłużne uniwersalne, które lokują środki zarówno w obligacje skarbowe, jak i korporacyjne (przy czym inwestycja w obligacje korporacyjne w przypadku tych funduszy nie przekracza 50%). Niezależnie od wyboru charakteru funduszu obligacyjnego, należy pamiętać, że tak jak w przypadku innych funduszy, inwestycja obciążona jest ryzykiem, w szczególności w krótkim lub średnim okresie.

Ad. 3) Do kategorii funduszy mieszanych należą fundusze zrównoważone inwestujące z reguły od 40% do 60% aktywów w akcje, a pozostałą część w dłużne papiery wartościowe (głównie obligacje) oraz fundusze stabilnego wzrostu inwestujące z reguły do 40% aktywów w akcje, a pozostałą część w papiery dłużne. Generalna zasada dla tej kategorii funduszy jest taka, że przy wzrostach na rynku akcji stopy zwrotu w funduszach stabilnego wzrostu są zazwyczaj niższe niż w funduszach zrównoważonych, natomiast ryzyko utraty zainwestowanych środków jest tym większe, im większy jest udział akcji w portfelu. Kolejnym przedstawionym funduszem jest fundusz aktywnej alokacji, którego wyróżnia elastyczna polityka inwestycyjna. Oznacza to, że zarządzający funduszem ma możliwość dynamicznie przemieszczać aktywa funduszu w celu maksymalnego wykorzystania zmian koniunktury w poszczególnych segmentach rynku kapitałowego. W skrajnych przypadkach, fundusze tego typu mogą inwestować całość środków w akcje lub w obligacje. Fundusze te są dobrym wyborem dla inwestorów, którzy chcą uzyskać wyższe stopy zwrotu niż w przypadku funduszy pieniężnych lub obligacyjnych, ale jednocześnie nie chcą podejmować tak dużego ryzyka, jak w przypadku funduszy akcyjnych. Dla inwestorów, którym zależy na ochronie kapitału stworzono tzw. fundusze ochrony kapitału, dążące do wypłaty na koniec okresu rozliczeniowego co najmniej określonej części (zwykle 100% lub 90%) zainwestowanej na początku tego okresu kwoty. Zaletą tej grupy funduszy jest możliwość uczestniczenia w ewentualnych wzrostach na rynkach akcji przy jednoczesnych staraniach na rzecz ochrony kapitału. Ochrona kapitału możliwa jest dzięki odpowiedniej strategii inwestycyjnej pomagającej wygenerować określony wynik inwestycyjny i zrealizować założenie ochrony środków powierzonych przez inwestorów. Celem funduszy mieszanych jest stabilne, długoterminowe zwiększanie wartości aktywów przez ich lokowanie w papiery wartościowe zarówno te zaliczane do grupy bardziej bezpiecznych, jak i bardziej ryzykownych.

Ad. 4) Fundusze absolutnej stopy zwrotu stosują politykę inwestycyjną, której celem jest osiągnięcie dodatnich stóp zwrotu niezależnie od koniunktury rynkowej. Fundusze takie nie posiadają portfela wzorcowego, który określa ich politykę inwestycyjną. Fundusze te dążą do realizacji celów poprzez odpowiednią dywersyfikację oraz możliwość szybkiego i efektywnego reagowania na zmiany uwarunkowań rynkowych. Zarządzający tego typu funduszami z reguły ma możliwość doboru składników do zarządzanego portfela spośród szerokiego spektrum aktywów inwestycyjnych (np. akcje, obligacje, surowce, waluty czy instrumenty pochodne). Jednocześnie zarządzający ma swobodę lokowania środków w różnych rejonach świata czy też koncentracji tylko na wybranych sektorach gospodarki.

Ad. 5) Fundusze akcji, lokują do 100% aktywów w ryzykowne instrumenty finansowe (np. akcje, instrumenty pochodne). Fundusze akcji uważane są za najbardziej ryzykowne i podatne na wahania koniunktury rynkowej, ale jednocześnie za posiadające najwyższy potencjał zysku w czasie wzrostów na giełdach.

Funkcjonowanie tytułu uczestnictwa, jednostki uczestnictwa, certyfikatu inwestycyjnego

W pozytywnych warunkach rynkowych, kiedy cena/wycena tytułu uczestnictwa, jednostki uczestnictwa, certyfikatu inwestycyjnego zwiększa, wartość posiadanych przez inwestora tytułów uczestnictwa, jednostek uczestnictwa, certyfikatów inwestycyjnych rośnie, natomiast w negatywnych warunkach rynkowych, kiedy cena lub wycena tytułu uczestnictwa, jednostki uczestnictwa, certyfikatu inwestycyjnego

zniżkuje, wartość posiadanych przez inwestora tytułów uczestnictwa, jednostek uczestnictwa certyfikatów inwestycyjnych maleje

Ryzyko

Ryzyko inwestycyjne danego funduszu inwestycyjnego jest zależne od polityki inwestycyjnej tego funduszu. Szczegółowe informacje na temat ryzyka inwestycyjnego zawarte są w udostępnionej inwestorom dokumentacji dotyczącej funduszu inwestycyjnego, możemy je znaleźć w: Prospektach Informacyjnych, Statutach, Warunkach Emisji oraz Kluczowych Informacjach dla Inwestorów (KID). Informacje na temat ryzyka inwestycyjnego, możemy znaleźć w głównie w Kluczowych Informacjach dla Inwestorów.

Poziom ryzyka zależy jest m.in. od:

- rodzaju funduszu,
- składu portfela funduszu inwestycyjnego,
- realizowanej przez fundusz polityki inwestycyjnej.

Na ryzyko inwestycyjne dotyczące inwestowania w tytuły uczestnictwa, jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne składają się ryzyka związane z nabywanymi przez fundusz inwestycyjny instrumentami finansowymi, w szczególności:

- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu,
- ryzyko płynności instrumentu finansowego,
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu,
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko finansowe.

Z inwestowaniem w tytuły uczestnictwa, jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne związane są również:

- ryzyko zmienności – zależy od typu funduszu, im większa część portfela funduszu alokowana jest w instrumenty o wyższej zmienności, tym wyższa będzie zmienność tytułów uczestnictwa, a w konsekwencji większe ryzyko,
- ryzyko zarządzającego – wiąże się z możliwością podjęcia błędnej decyzji przez zarządzającego funduszem, co do selekcji rodzaju aktywów do portfela inwestycyjnego funduszu oraz momentu podjęcia decyzji inwestycyjnej, ryzyko to zmniejsza się wraz ze wzrostem doświadczenia zarządzającego,
- ryzyko polityki inwestycyjnej – brak możliwości bieżącego określenia dokładnych parametrów inwestycyjnych, w tym poziomu ryzyka oraz aktualnego składu portfela inwestycyjnego danego funduszu,
- ryzyko niepewnego horyzontu inwestycyjnego tytuły uczestnictwa funduszu inwestycyjnego – certyfikaty inwestycyjne, w zależności od Warunków Emisji i Statutu funduszu, lub Prospektu Emisyjnego mogą posiadać ściśle określone terminy wykupu, które uniemożliwiają ich spieniężenie w terminie wybranym przez posiadacza certyfikatu. Również ze względu na niską płynność niektórych aktywów zarządzanych przez fundusz, termin zakończenia funduszu/wykupu certyfikatów może zostać znacznie wydłużony,

- ryzyko horyzontu istnienia funduszu inwestycyjnego – czas trwania funduszu inwestycyjnego, może być ograniczony statutem, w szczególności FIZ i SFIO. Likwidacja funduszu może nastąpić w niekorzystnych warunkach rynkowych, co może negatywnie wpłynąć na wynik inwestycji w tytuły uczestnictwa, jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne,
- ryzyko walutowe, w przypadku, gdy inwestycja jest dokonywana w walucie obcej, związane z niekorzystnymi zmianami kursów wymiany walut.